63ste Jaargang No. 5144 DAGBLAD Woensdag 25 Juni 1947

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.: Aruba 2.50 gld.: Bovenwinden Suriname 2.50 gld.: en het buitenland 3 gld

REDACTIE: Tel. 1858; P. bus 8 Willemstad Adres: Conscientiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, ... steeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad ... 38

Overal staking.

In Amerika, in Italie en in Frankrijk.

President van Chili bezoekt president van Brazilië.

ALGEMENE STAKING.

In Italie zul'en zes millioen arbeiders aangesloten bij de bonden die onder communistische controle staan vandaag in algemene staking gaan als protest tegen de aanvallen op de communisten op Sicilie.

Treinpersoneel blijft echter doorwerken. (Rome, (AP) 25.6).

HET VETO VAN TRUMAN.

De aanname van de Taft Hartley wet doet in Amerika allerlei disputen ontstaan over de mogelijkheid of er een derde partij zal komen men ziet de mogelijkheid dat de republikeinen de arbeiders verliezen. Senator Pepper zeide een journalist, dat de uitslag van de verkiezingen in de senaat 68 tegen 25 stemmen daartoe de aanzet is. Hier is politieke geschiedenis geschreven en het congres heeft meer voor de vorming van de derde partij gedaan dan Henry Wallace ooit kon doen en zo is het aangetoond dat geen een van de beide bestaande partijen 'n meerderheid in 't congres bij elkaar kan krijgen. Hij noemde de derde partij een partij van intellectuele liberalen, maar indien de arbeiders gaan voelen, dat hun rechten niet beschermd worden dan gaan zij een derde partij opzetten. Pepper zelf was een van de democraten die t' veto van Truman steunde en die verklaarde democraat te zullen blijven, in wat voor omstandigheden ook. (Washington, (AP) 24.6).

En reeds een 60 a 70 duizend mijnwerkers legden het werk neer. Uit Ohama bericht men dat ook in verband met de houding van 't congres ook de plaatsen in Ohama gedeeltelijk gesloten moesten worden. Nader berichten uit Pittsburg melden dat het aantal arbeiders dat in staking is gegaan in de Bitimunous kolenmijnen nu reeds tegen de 100.000 beloopt wat een vierde is van de totale aantal arbeiders over het gehele land. De pers in Engeland zowel van rechts als van links schrijft over de houding van het congres van Amerika en men gebruikt termen als slavenarbeid in Amerika en over het algemeen is men van mening dat deze wet niet in staat geacht twordt worden om stakingen onmogelijk te maken. Uit Washington wordt gemeld dat Truman de leden van de nationale arbeidsraad bijeen heeft geroepen om met hen te discuteren over wat er nu te doen staat nu 't congres zijn veto heeft overstemd. Latere berichten uit New York melden dat 4000 arbeiders op de scheepswerven in New York en werklieden op de droogdokken in staking zijn gegaan, terwijl de bond officieel mededeelde dat 40.000 Donderdag zullen volgen.

Ook hier gaat het de houding van het congres inzake de aangenomen arbeiderswet. Uit Washington wordt verwacht dat er misschien een algehele mijnwerkers staking te verwachten is.

ARBEIDERS ÉÉNS MET TRUMAN.

In Pittsburg zijn de arbeiders in de mijnen in staking gegaan omdat zij het niet kunnen goedkeuren, dat het congres het veto van Truman heeft weggestemd. De staking breidt zich snel uit over 200 kolenmijnen in 7 verschillende staten.

BEZOEK IN BRAZILIË.

De AP-correspondent E. M. Castro meldt, dat Rio de Janeiro zich opmaakt om morgen een van de meest populaire staatslieden van Zuid-Amerika en een persoonlijke vriend van het land Gabriel Gonsalez Videla president van Chili hartelijk welkom te heten. Morgen komt de president in Posto Alegra aan waar hij zal overnachten om de volgende dag in een viermotorig vliegtuig naar Rio de Janeiro te vertrekken voor een 7 daags verblijf. De huidige president van Chili was vroeger Chileens gezant in Rio de Janeiro en zo was hij van 1942 tot 1944 in dat land. Hem zal een grootse ovatie bereid worden als hij in de hoofdstad aankomt (Rio de Janeiro. (AP) 24.6).

NOGMAALS VISITE PRESIDENT VAN CHILI.

De president van Chili zal een verdrag komen tekenen tussen Brazilië en Chili waarbij de onderlinge betrekkingen op handelsgebied en op cultureel geb ed zullen geregeld worden, maar ingewijde politieke waarnemers menen, dat buiten het program om er ook wel politieke disputen plaats zullen hebben. Zo zullen er bv. belangrijke besprekingen plaats hebben inzake de houding van president Dutra tegenover de communisten. President Gonsalez Videla zal geen andere steden van Brazilië aandoen maar direct van Rio de Janeiro naar Montevideo vertrekken. Ofschoon er nog geen officieel programma bekend is gemaakt, weet men dat zijn bezoek aan Sau Paolo is afgezegd. San Paolo is de stad waar de meeste communisten wonen en zo is men bang dat er moeilijkheden zullen komen door een of andere communistische demonstratie.

Ook het plan van Truman over de standarisering van de bewapening van het Amerikaanse werelddeel zal in studie genomen worden. Een communistisch blad sprak erover dat er ook gezegd kan worden, dat Videla zal confereren met een groep Fascisten. De andere bladen zijn zeer ingenomen met het bezoek van Videla en dagelijks ziet men in de kranten foto's van den president met zijn familie welke hem op zijn reis zal vergezellen (Rio de Janeiro, (AP) 24.6).

EISENHOWER.

Uit New York komen berichten dat het mogelijk geacht wordt dat generaal Dwight Eisenhower de volgende president zal zijn van de Colombia University.

PLAN MARSHALL.

In Praag is door de regering een aparte commissie benoemd om het plan Marshall in studie te nemen (Praag, (AP) 25.6).

POLEN DE EERSTE.

Marshall's plan.

In Washington is bericht binnen gekomen, dat Polen genegen is om deel te nemen aan de plannen van Marshall. Het is het eerste land van Oost Europa dat blijk geeft gewillig te zijn om aan deze plan deel te nemen. Een zegsman van het ministerie van buitenlandse zaken in Engeland deelde mede dat Denemarken Noorwegen, België, Holland en Italië bij Engeland om nadere gegevens over het Marshall plan hebben gevraagd. Er wordt aangenomen dat de staalproductie van Duitsland verhoogd moet worden en dat dit ook door Bevin zal verzocht worden. Rusland heeft reeds te kennen gegeven, dat het genegen is om het industrie peil van Duitsland te verhogen (Londen, (AP) 24.6).

EIGENAARDIGE COMMENTAAR OP PLAN MARSHALL.

De radio van Moskou riep om, dat toch wel geen enkel land van Europa de plannen van Marshall ter herstel van Europa kan aannemen......als dit moet betekenen dat Amerika zich met inwendige aangelegenheden gaat bemoeien (Moskou (AP), 25.6).

WAT OOSTENRIJK ER VAN DENKT.

In Oostenrijk geeft men toe, dat op gevaar af alle hulp te verliezen men wil voorkomen, dat de door Marshall geboden hulp zal aangewend worden voor de Russische bezettingstroepen, of andere bezettingsdienstenlegers. (Wenen, (AP) 25.6).

EEN WELKOM.

De ondergrondse beweging in Palestina vormde een commissie, om de commissie van de Verenigde landen welkom te heten, men droeg banieren met opschrift als „Palestina is ons land, eruit met de Engelse indringers". Men hing de banieren op aan de lichtdraden juist een paar minuten, vóórdat de commissie aankwam. Door duizende Joden werd de commissie toegejuichd. (Jerusalem, (AP) 25.6).

EEN PRINS OPGEPIKT.

Prins Hamid Reza Pahlevi was uit New York verdwenen en arriveerde per vliegtuig in Parijs, voordat hij de kans kreeg om te protesteren nam de gezant van Iran hem mee naar de delegatie. De prins is een broer van de shah van Iran en is in New York van school weggelopen. Hij is nu vijftien jaar oud. Hij was van plan naar Theheran door te vliegen (Parijs, (AP) 25.6).

TER DOOD VEROORDEELD.

Het Poolse militaire gerechtshof veroordeelde Lubomira Bahazozepsca de leider van de Ukrainse nationalisten ter dood, omdat hij contact gehad zou hebben met Ukrainse nationale organisaties in Tsjechoslowakije. Zijn medehelper Zynomla Dacco werd veroordeeld tot 15 jaar gevangenisstraf.

SEÑORA PERON.

De reis naar Rome is een dag uitgesteld. Er wordt haar een grote ontvangst in Rome bereid. (Rome).

BLAAM OP YOEGO SLAVIE.

De Balkancommissie van de Verenigde Landen wierp de blaam van niet te hebben meegewerkt tot een objectief onderzoek op Yoego Slavie.

Rusland en Polen stemden tegen, en Frankrijk onthield zich van stemming over deze uitspraak (Lake Success).

SLAG VAN CARABOBO.

Gisteren werd in Venezuela de slag van Carabobo herdacht, welke voor dit land de politieke vrijmaking bracht. De dag is door de staat verheven tot legerdag.

UIT ATHENE.

De minister van physieke orde maakt bekend, dat er in het kanaal van Corfu bij de Albaanse kust de beschieting van een Griekse boot plaats had die onder Griekse vlag voer (Athene, (AP) 24.6).

NA EEN WANDELING IN HET PARK.

De 31 jarige Franse diplomaat Georges Geoffroy werd gisteravond in het High-park door rovers overvallen en ernstig mishandeld. Hij moest in het hospitaal worden opgenomen. Geoffroy was in Londen aanwezig voor besprekingen inzake de mogelijkheid dat de Poolse arbeiders die nu in Engeland verblijven misschien naar Frankrijk kunnen overkomen om daar te werk gesteld te worden (Londen, (AP) 24.6).

Dit is Messersmith wel, doch niet de Messersmith, die gezant was in Argentinië, maar Messersmith die vliegtuigen bouwde voor Hess.

het nieuws van vandaag

De wereld is in de war. In Amerika breiden de stakingen zich steeds verder uit, de arbeiders willen eens laten zien, dat ze heus niet bang zijn voor die wet van Taft en gaan gewoon bij duizenden in staking. Ze protesteren tegen het Congres en zijn dus eigenlijk allemaal vrienden geworden van Truman? De wet is ook in de Engelse pers slecht ontvangen. Onlangs kon men in de Amerikaanse pers lezen wat de moralisten van staking dachten en het viel ons op hoe sterk benadrukt werd, dat de staking wel afgekeurd moet worden als het algemeen belang gevaar loopt. Dat te bepalen is natuurlijk de moeilijke kwestie, een staking is altijd schade en moet een uiterste middel zijn, eerst moet er onderhandeld woorden door vrije vakbonden, door gouvernements instanties, geen holde de bloder gestaakt.

Curaçao kent zijn Taft wet, opdat men niet zomaar tot staking overgaat. Een beheersing van wilde stakingen lijkt zeer sterk verantwoord, vooral in de meest vitale bedrijven.

Doch niet alleen Amerika, doch ook Italie heeft weer eens een algemene staking, als protest op de aanval van de bandieten van Sicilie op de communisten van Palermo.

In Frankrijk is het maar steeds staking, men kan „vijf tegen een" te wedden dat bij 't binnenkomen van een telegram over Frankrijk het weer over een nieuwe staking gaat.

In Nederland hebben de vakbonden gezamenlijk een oproep gedaan, om niet met die stakingsactie mee te doen. Europa kan zoiets niet hebben, voor Amerika kan het een geweldige schade betekenen, doch voor Europa kan het om maar de zwaartste termen te gebruiken, de economische ondergang betekenen.

In Indie gaat het toch weer wat beter, men schijnt toch nog tot een vergelijk te kunnen komen, er heeft nog een kabinetsvergadering plaats van de Indonesische ministers en daarvan kan natuurlijk veel afhangen, men heeft Hatta telegraphisch uit Sumatra teruggeroepen.

Er wordt ook weer melding gemaakt van een onafhankelijkheidsbeweging nu is het weer Oost-Java.

Misschien is heel het incident van de afbreking van de onderhandelingen toch wel goed geweest. In de Nederlandse pers sprak men van een „pauze", waarin men zich even rustig kan bedenken, wat er te doen staat.

Op Curaçao is veel belangstelling voor de politiek, de pers geeft er veel stof voor.

De president van Chili gaat op bezoek naar Brazilie, men brengt dit in verband met de houding van de president Dutra van Brazilie tegenover de communisten in dat land, die gewoon weg buiten de wet geplaatst werden, de president van Chili zou er mee eens zijn.

Eisenhower kwam weer voor het voet'licht doch niet met wapen rok, doch als directeur van de „Columbia University."

Nieuws van Nederlands Indie

Er is nog hoop in Indië.

MEN ZAL EEN DIRECTORAAT OPRICHTEN.

In de jongste brief aan de commissie generaal, welke brief heden gepubliceerd werd, aanvaart Sjahrir het Nederlands voorstel om een directoraat op te richten voor de binnenlandse veiligheid, ressorterende onder de interimregering.

Sjahrir wees in deze brief echter op het feit, dat de republiek het als haar taak beschouwd, om de orde en rust in het republikeins gebied te handhaven.

SJAHRIR NAAR DJOKJA.

Heden vertrok Sjahrir tesamen met de republikeinse ministers en leden van de republikeinse delegatie naar Djokja teneinde morgen de uitgestelde kabinetszitting bij te wonen.

OOST JAVA WIL ONAFHANKELIJKHEID.

Zondag werd een vereniging opgericht die de naam zal dragen van ....„Persatoean Rakjat Djawa Timoer", welke vereniging onafhankelijkheid voor de bevolking van Oost Java vraagt.

HATTA TERUGGEROEPEN.

Vice-president Hatta is telegrafisch uit Sumatra teruggeroepen in verband met de politieke situatie.

MINISTER HAMELINK NAAR NEDERLAND.

Morgen vertrekt de heer Hamelink, minister van Financien van de staat Oost Indonesie, naar Nederland, alwaar hij besprekingen zal voeren met o.a. Nederlandse industrielen, Nederlandse en Zweedse scheepsbouwers en het ministerie van overzeese gebiedsdelen.

BRIEF AAN MAC. ARTHUR.

De republikeinse minister van Economische zaken zond een brief aan Generaal Mac Arthur waarin hij verzoekt om Japanse textielgoederen in ruil voor Indonesische producten of op crediet te kunnen verkrijgen.

4 DODEN EN 12 GEWONDEN.

Onder de Nederlandse troepen op Java en Sumatra waren verleden week 4 doden en 12 gewonden te betreuren.

Het grote nieuws.

Ontwerp wijziging staatsregeling.

Naar wij vernemen is het ontwerp tot wijziging van de Staatsregeling op Curaçao nu bij de Staten ingediend, zodat het publiek behandeld kan worden.

Uit de memorie van toelichting blijkt, dat men de verlangens van Curaçao wil tegemoet komen en de beloften van de rede van H. M. de Koningin van December 1945 wil nakomen. Rekening houdend met de verschillende memoranda die zijn ingediend en kennis genomen hebbend van de verschillende naar voren gekomen verlangens wordt in het nieuwe ontwerp een tamelijk ingrijpende wijziging aangeboden. Men moet echter zeggen dat deze wijziging nog een voorlopige moet heten, daar voor sommige desiderata een wijziging in de grondwet noodzakelijk wordt geacht, reden waarom men eerst moet afwachten wat de rijks conferentie dien aangaande zal beslissen. Enkele punten uit de nieuwe staatsregeling zijn, de instelling van een raad van gecommitteerden, waarover genoegzaam in de pers is gesproken. De behandeling van de begroting zal niet meer aan een termijn gebonden zijn (zodat de democraten nog veel langer kunnen praten). Het aantal statenleden wordt ge-

bracht op de 21 die allen gekozen zullen worden, maar de mogelijkheid is open gelaten om naast deze 21, vier benoemde leden te plaatsen, ter behartiging van speciale belangen.

De macht van den gouverneur zoals uitgedrukt in artikel 131 en 132 van de huidige staatsregeling zal behouden voor tijd van oorlog belangrijk beknot worden. Een ingediende ontwerp landsverordening zal niet meer binnen een bepaalde tijd behandeld moeten worden. Wij hopen onze lezers zo spoedig mogelijk de tekst onder ogen te kunnen brengen.

WIJZIGING VAN DE CURACAOSE STAATSREGELING.

Uit de Memorie van Toelichting.

I. Inleiding.

Op 25 Juni 1946 hebben delegaties namens de Staten van Suriname en de Staten van Curaçao aan Hare Majesteit de Koningin petities aangeboden, waarin staatkundige hervormingen voor die gebiedsdelen werden bepleit. Zij hebben de Minister van Overzeese Gebiedsdelen vervolgens hun wensen nader toegelicht.

Zowel in de op 23 Juli 1946 door Hare Majesteit uitgesproken Troonrede als in de op 5 Juli daaraan voorafgaande bij monde van de Minister-President afgelegde Regeringsverklaring werd nadrukkelijk verklaard, dat zo spoedig mogelijk een wetswijziging zou worden ontworpen en in behandeling genomen, welke zonder Grondwetswijziging Suriname en de Nederlandse Antillen in de gelegenheid zou stellen om op nieuwe voet eigen leven, deelgenootschap in het Koninkrijk en in het bijzonder hun taak in hun eigen omgeving ter hand te nemen.

Naast deze petities verschaften ook de rapporten van de in deze staatsdelen ingestelde commissies ter bestudering van de aldaar levende politieke wensen alsmede de in een aan Hare Majesteit de Koningin aangeboden adres neergelegde en mondeling ten departemente toegelichte inzichten van de zijde van de Raad van Bestuur van Curaçao der Regering belangrijke en gewaardeerde voorlichting.

Aldus kon Zij des te gereder gevolg geven aan het bestaande voornemen om zo spoedig mogelijk in de beide West-Indische staatsdelen hervormingen tot stand te brengen in de geest van de Koninklijke Rede van 7 December 1942.

De behoefte over te gaan tot de hier, toegelichte herzieningen klemt te meer voor Suriname en de Nederlandse Antillen, omdat deze staatsdelen, vrij gebleven van de rampen van direct oorlogsgeweld en bezetting, terwijl zij krachtdadig hun medewerking verleenden aan de geallieerde oorlogsinspanning, een zelfstandige ontwikkeling doormaakten en gedurende deze jaren in levend contact stonden met de evolutie van het staatkundig denken in de wereld.

In het licht van deze historische groei moeten de voorgestelde veranderingen in het bestel dezer staatsdelen worden gezien.

II. Omvang der herzieningen.

De hieronder volgende voorstellen moeten derhalve geheel worden gezien als een uitgewerkte beantwoording van de vraag hoe thans daadwerkelijk de krachten zelf van deze staatsdelen kunnen worden gemobiliseerd ten behoeve van eigen organen in afwachting van een algemene Grondwetsherziening.

De Regering beoogt op alle terreinen van het staatkundig leven de zelfwerkzaamheid van de daartoe geschikt blijkende krachten dezer gebiedsdelen in te schakelen op een wijze, welke in een zo sober mogelijk formulering doelbewust soepel is gehouden, opdat de daarin besloten principes op evolutionnaire wijze in praktijk zullen kunnen worden gebracht al naar gelang de gelegenheid zich daartoe voordoet. Aldus hoopt Zij in deze overgangsperiode te zamen met de ingezetenen dezer gebiedsdelen de grondslagen te leggen en het raam te kunnen ontrekken voor de verantwoordelijke zelfstandigheid, welke Zij zich als uiteindelijk doelwit voor ogen stelt en nog eens op ondubbelzinnige wijze tot uitdrukking bracht bij monde van de Minister van Overzeese Gebiedsdelen op 10 December 1946 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Met andere woorden, in afwijking van vroeger gevolgde en toentertijd door de omstandigheden wellicht ook geboden doelstellingen is het richtsnoer bij de onderhavige herziening geweest om op ruime wijze de mogelijk-

heid te openen tot overdracht van zodanige verantwoordelijkheid van de Nederlandse organen op die van Suriname en de Nederlandse Antillen, als verenigbaar is met de Grondwet en zonder ontwrichting door de betrokken gebiedsdelen kan worden gedragen.

Bovendien schept juist het karakter van overgangswetgeving der huidige wijzigingen een uitzonderlijk gunstige gelegenheid om voor de toekomst daaruit die vormen te zoeken, die passen bij de praijtijk van eien behoeften en mogelijkheden, waarbij stellig niet als hoogste ideaal moet worden gesteld om zonder meer de staatkundige instellingen van andere landen of zelfs ook maar van elkander over te nemen.

De belangrijkste hierna toegelichte veranderingen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Instelling van nieuwe organen ter verwezenlijking van een zo groot mogelijke mate van verantwoordelijk bestuur en zelfstandigheid als de huidige Grondwet toelaat (Derde Hoofdstuk Surinaamse en Curaçaose Staatsregeling artt. 67a t/m 67g).

2. Wijziging in de samenstelling van de Stat enen uitbreiding van het kiesrecht (Vierde Hoofdstuk Surinaamse en Curaaçose Staatsregeling, artikel 68 e.v.).

3. Uitbreiding van de bevoegdheden bij decentralisatie en deconcentratie van bestuur en wetgeving (Vijfde Hoofdstuk Surinaamse en Curaçaose Staatsregeling, artikel 118).

4. Wijziging van de buitengewone bevoegdheden van de Gouverneur in tijden van oorlog en dringende omstandigheden (Tweede en Negende Hoofdstuk Surinaamse en Curaçaose Staatsregeling, artt. 30, 31 en 32 zomede 155 en 156).

5. Wijziging van de zogenaamde conflictenregeling (Vierde Hoofdstuk Surinaamse en Curaçaose Staatsregeling artt. 100 en 101 jls 49 en 50).

6. Wijziging van de voorschriften inzake de vaststelling van de begroting en die ten aanzien van de financiën (Vierde en Achtste Hoofdstuk Surinaamse en Curaçaose Staatsregeling artt. 111 e.v. en 152).

Sommige andere aangelegenheden, welker herziening hier en daar werd bepleit, zijn over het algemeen in de bestaande redactie gehandhaafd, omdat zij enerzijds als niet onmiddellijk verband houdende met de bovengeschetste principiële gedachtengang voor deze overgangsherizieningen van niet voldoende belang waren, of anderzijds beter op de voorgenomen conferentie der staatsdelen in beschouwing zouden kunnen worden genomen met het oog op het interregionale karakter der zetrokken materie.

Mevrouw de Weduwe

CATHARINA VAN ROSBERG - ADAMUS

geeft hierbij kennis van het voorgenomen huwelijk van haar dochter

BERTHA

met den Heer

WILLEM HOOGENBERGEN

Den Heer en Mevrouw

W. T. H. HOOGENBERGEN - CURIEL.

geven hierbij kennis van het voorgenomen huwelijk van hun zoon

WILLEM

met Mejuffrouw

BERTHA ANTONIA VAN ROSBERG.

Op Donderdag den 26ste Juni 1947

Geen Receptie

Toekomstig adres

Donderstraat. No 10

CURAÇAO

VERGADERING THEATER BRION.

Onder zeer grote belangstelling had gisterenavond een vergadering plaats in het Theater Brion, waarbij het zgn. volkscomitee den heer Gomez gelegenheid bood, „de stand van zaken" uiteen te zetten.

Na een spelen van het Wilhelmus, (de band van de heer Pieters zorgde voor muzikale omlijsting van de avond), sprak de heer Davelaar verklarend, dat hij het comitee van ontvangst van de parlementair commissie juist geschikt achtte, om deze vergadering uit te schrijven, opdat er voor alle partijen verklaard zou worden hoe „de zaken staat."

Hij onthield zich van aanvallen op tegenstanders en zijn speech was daarom misschien zeer kalm.

De tweede spr. van de avond was de heer Sambo een lid van het bestuur van dat comitee, die ook de heer Gomez inleidde en geen nieuws naar voren bracht, doch blijk gaf het versje uit de „Amigoe" van buiten te kennen. „Hij komt wel, hij komt niet, hij is gekomen." Hij droeg het voor met veel smaak, en het publiek gaf blijk de „Amigoe" goed te lezen. Onze dank voor deze reclame voor ons dagblad. De heer Sambo is een rustig spr., doch jammer dat de rethoriek soms tot overdrijving voert, en de vat op het publiek zodoende verloren gaat. Als hij sprak van dat hij „tot de dood toe bedroefd was" toen de heer Gomez naar Holland ging, zette het publiek een gezicht alsof men dat niet geloofde. De heer Gomez aan het woord komend kon helaas ook niet veel nieuws mededelen en moest al spoedig beginnen over de toestand in Indie, waarvoor bij het publiek niet genoeg attentie was. Hij vestigde de aandacht op de benoeming van statenleden, en wekte hiertegen protest op. Duidelijk liet de spr. ook uitkomen, dat de wijziging wel pas na de vacantie van de kamer dus in het najaar in de tweede kamer kan behandeld worden (waarna nog de behandeling van de eerste kamer moet volgen).

Het tweede gedeelte van de rede liep over hoe men actief moet blijven.

Daar de rede geen verrasgende nieuwe tijding kon melden was het voor de spr. moeilijk om het volk in zijn geheel blijvend te boeien.

De Indische kwestie kende men uit de pers.

De avond getuigde van de politieke interesse, die er momenteel zeer levendig bij het volk op Curaçao heerst, en was daarvoor dan ook een welkome gelegenheid, om van die interesse blijk te geven.

SCHOLENBOUW.

Nabij Habaai werd een aanvang gemaakt met de bouw van een nieuwe school, waarin de kopklassen van het Sint Martinusgesticht gevestigd zullen worden. De architect van deze nieuwbouw is de heer Bakker, terwijl het werk wordt uitgevoerd door de heer Tarzan.

In September hoopt men zover met de bouw gevorderd te zijn dat er vijf klassen betrokken kunnen worden.

INDRUKKEN UIT DE WEST.

Het is ons een genoegen de artikelenreeks van de heer Kropman voorzitter van de parlementaire commissie, zoals die in „de Linie" worden afgedrukt voor onze lezers te kunnen vervolgen. Deze artikelen geven natuurlijk persoonlijke indrukken, doch laten duidelijk zien wat voor pessimistische stemming er was. De artikelen hebben deze waarde, dat we hier iemand horen spreken, die niet weet, dat hij door de West beluisterd wordt en die openlijk weergeeft wat hij denkt.

SCHEEPSBERICHTEN.

24 Juni 1947.

Alcoa Corsair van La Guayra; Sophie Bakke naar Antwerpen; San Juan van La Guayra; Florida Sword van Port au Prince; Troarn van Pto. Cabello; Merchant van Pto. Gardon; Alcoa Corsair naar Kingston; Santa Ana van New York.

IN DOODSGEVAAR.

Wij ontvingen een bericht van het algemeen Nederlands Verbond waarin men met even zovele woorden zegt dat het Algemeen Nederlands Verbond in Nederland in doodsgevaar verkeert. Men doet een beroep op de leden om steun. De Curaçaose afdeling had tijdens de oorlog de vitaliteit om met een eigen tijdschrift uit te komen. Kan het nu misschien niet zoveel vitaliteit tonen dat het het Verbond in Nederland van de ondergang gaat redden?

DR. HARTOG.

Gisteren sprak de oud hoofdredacteur van de „Amigoe" Dr. Hartog voor de P.C.J. tot de West.

PASSAGIERSLIJST SS. „COTTICA".

dd. 21 Juni 1947 van Amsterdam.

V. J. E. A. Bellm, Mevr. F. Brink—de Kat; Mevr. W. Broekhuizen—van Norden en 3 kinderen; Mevr. A. v. Dulst—Lodder en kind; Mevr. J. M. Goetze—van Willigen en 2 kinderen; Hr. J. Groeneveld; Hr. A. Heerens en echtgenote; Mevr. J. Heering—Anema en 3 kinderen; Hr. J. N. Heyer en echtgenote; Mevr. C. H. J. Hollander—Crama; Hr. D. Keyzer; Mevr. N. J. Kraayeveld—v.d. Laar; Mevr. A. Kuttler—Huggenberger en kind; Hr. H. H. Larsen Wallis, echtgenote en 2 kinderen; G. J. Manders; Mevr. G. J. Martin—Krijger en 4 kinderen; Serg. Maj. C. Oosterhout; Mevr. D. J. Sas—Been en 2 kinderen; I. Ch. Schouten en echtgenote; Mej. I. J. Spierenburg—Meyer; H. C. van ter Toolen; J. C. Uye; J. H. Verwoerd; C. J. Voorn; S. de Vries; A. van de Vusse; A. van Waveren en echtgenote; Mevr. N. J. J. Weiland—Leewerik en baby; Mevr. W. H. v.d. Werf—Rigterink en 2 kinderen: K. van Bellen; Mej. M. F. A. Mollinger; H. G. Samuels; M. J. Tinnenbroek en echtgenote; R. Drenkers; J. Kwak; H. Pot; G. W. Potgieser.

MS. „SOCRATES".

De K.N.S.M. schrijft ons:

Het schip was onderweg van San Antonio naar Talcahuano toen nevelig en mistig weer werd ondervonden. In de middag van 3 Juni werd het dik van mistt en vervolgde het schip zijn reis met verminderde vaart. Niettegenstaande alle veiligheidsmaatregelen werden getroffen, gebruikelijk bij het var enin mist, liep het schip bijna vast op de rotsen van de „Pajaros Ninos". Door ogenblikkelijke actie werd een ernstig ongeluk voorkomen, alhoewel niet verhinderd kon worden dat het schip met stuurboord zijde over de rotsen schuurde.

Aangezien dt schade niet onmiddellijk kon worden vastgesteld werd besloten onder eigen kracht naar de haven op te stomen onder aanwijzing van een Marine vaartuig.

Bij nader onderzoek bleek, dat de schade niet zo ernstig was als aanvankelijk vermoed werd.

Na het lossen van ongeveer 2000 ton transit lading werd het schip in droogdok opgenomen. Voorlopig reparaties worden uitgevoerd en het schip wordt verwacht een dezer dagen haar reis naar de River Plate te vervolgen.

ARUBA

POLITIEBERICHTEN.

Verzocht de beheerder van de U.S.S. club assistentie voor een dronken zeeman die de ruiten van de club wilde inslaan, aangezien hem de toegang werd geweigerd. Toen de politie ter plaatse kwam was echter alles rustig. De zeeman was verdwenen.

Werd er telephonisch gemeld dat er een cunucubrand was op Savaneta. De brandweer rukte onmiddellijk uit. Het bleek dat er een cactushaag over een lengte van ongeveer 3.50 meter in brand stond. Deze is met water uit de spuit geblust.

Trof de politie op de B. v.d. Veen Zeppenfeldtstraat een man aan, welke uit zijn mond bloedde en een bult boven zijn rechteroog had. Het bleek dat hij had gevochten. Tevens verkeerde hij onder de invloed van sterke drank. Na hem in de Politiewacht eerste hulp te hebben verleend, is hij naar huis gezonden.

Constateerde een politie-patrouille dat er een auto-ongeval had plaats gehad nabij de R.K. Kerk te Savaneta. Bij onderzoek bleek dat van auto 279-A een wiel was afgelopen waardoor de stuurinrichting en de remmen defect waren geraakt. Hierdoor reed de auto tegen de veranda van perceel No. 296 aan waardoor enige latten hiervan afbraken. Persoonlijke ongelukken deden zich niet voor.

Constateerde een politie-patrouille dat er een vechtpartij had plaats gehad nabij Hija del Dia. Er bevond zich daar nog een man met bebloed gezicht en een stuk geslagen lip. Nadat hem aan de Politiewacht eerste hulp was verleend is hij huiswaarts gezonden.

Hoorde de politie op nachtelijke ronde een geweldig lawaai in de Village. Toen zij op het geluid afgingen zagen zij dat de manspersoon N. met luide stem de bijbel aan het uitleggen was, staande in zijn woning achter een half geopende deur. Door de politie is hem aangezegd op te houden met zijn preek en de nachtrust niet verder te verstoren.

Had er bij het Hotel Hija del Dia een vechtpartij plaats. Toen de politie de vechtenden had gescheiden verzette een hunner zich op hevige wijze. Aangezien hij dronken was is hij ter ontnuchtering ingesloten.

Voorts werden nog bekeurd:

1 vrouwspersoon wegens het venten zonder vergunning; 6 bestuurders wegens overschrijding maximum snelheid; 1 persoon voor 't gooien met 'n fles over de openbare weg; 10 personen wegens openbare dronkenschap; 1 bestuurder voor het rijden in verboden richting; 1 bestuurder voor het stilstaan op het trottoir met zijn motorrijtuig; 1 bestuurder voor het rijden met een ondeugdelijk stuurtoestel; 1 bestuurder voor het anders dan terzijde van de weg stilstaan; 1 manspersoon voor het opgeven van een valse naam; 1 manspersoon voor het de orde verstoren — vechten en verzet tegen de Politie.

Nieuws van overal

STALIN WIL NIET.

Betrouwbare bronnen delen mede dat Stalin een verzoek om tesamen met andere staatshoofden op Donderdag as. een rede te houden in verband met de verjaardag van het instituut van Verenigde Landen van de hand heeft gewezen (Lake Success, (AP) 24.6).

GEVAARLIJK PALESTINA.

Drie personen hebben getracht om een lid van het secretariaat voor Palestina, die verbindingsman is met de commissie van de Verenigde Landen, gevangen weg te voeren. (Jerusalem, (AP) 24.6).

HET VETO VAN TRUMAN.

Aneta meldt op 24 Juni dat de Amerikaanse senaat het veto van president Truman overstemd heeft en dat daarmede de arbeidswet, welke de activiteit der vakvereniging enbeperkt, werd aangenomen. Als protest hiertegen gingen hedenmorgen, vervolgt Aneta, 19.000 arbeiders in staking, in 4 mijnen.

De heer Green, president van de „American Federation of Labour" verklaarde onmiddellijk een campagne te hebben ingezet voor het herroepen van de wet. (Aneta, 24.6).

NIEUWE GEZANT.

De senaat keurde de benoeming van Bruce tot gezant in Argentinië goed (Washington, (AP) 24.6).

NEDERLANDSE ROODE KRUIS DOET ONTDEKKING

Het Nederlandse Roode Kruis heeft graven van 10.000 Nederlandse slavenarbeiders in Duitsland opgespoord.

De Nederlandse regering overweegt of zij de stoffelijke overschotten zal laten overbrengen, of aldaar een Nederlandse Kerkhof zal stichten. (Aneta, 24.6).

KORT BEZOEK AAN NEDERLAND.

De vice president der Philippijnen, Elpidio Quirino, vertoeft momenteel voor een kort bezoek in Nederland. Heden werd den vice president door Minister Boetzelaer ontvangen (Aneta 24.6).

Godsdienst

(Vervolg)

In dit geval zouden de Ridan-Koeboes niet een vroegere, een oorspronkelijke cultuurperiode, maar een afgezakte, gedegenereerde en secundaire uitmaken. Zo komt Schebesta derhalve tot de juist omgekeerde bevinding als Van Dongen, die samen met Hagen de godsdienstontwikkeling op evolutionistische wijze uit het niets met tussenstadia tot de huidige toestand poogt te verklaren.

Al met al in overweging genomen, zal niemand het een lichtvaardig oordeel noemen, wanneer men hieruit de conclusie trekt, dat ook de Ridan-Koeboes wel geen uitzondering zullen hebben gevormd en wel degelijk een religie zullen hebben bezeten. Als zeker kan men evenwel de conclusie aanvaarden, dat nergens op wetenschappelijke wijze onderzochte volken zijn aangetroffen, die geen godsdienst bezaten, en gezien de uitgebreide kennis der huidige ethnologie, ook niet meer zullen worden aangetroffen. In deze zin staat vast, dat de Godsdienst als verschijnsel universeel is.

2. De universaliteit der religie naar haar object.

Wordt de religie wanneer men haar neemt naar haar object: God, geesten, voorouders en magische practijken, ook als universeel opgevat? Bij primitieve stammen is dit zeker niet het geval. Door de grote geïsoleerdheid, waarin deze gemeenschappen verkeren, zijn deze geheel op zichzelf aangewezen en leven ook zo goed als geheel voor zichzelf. Verstoken van een regelmatig verkeer met andere groepen, richt zich hun geest spontaan naar binnen, naar de eigen gemeenschap en, — conservatief als alle kleine groepen, en in nog veel sterker mate primitieven, zijn, — houden zij aan dat oude eigene taai en vooral eigengereid vast. Zo is het door deze eigendunkelijke eenzelvigheid gekomen, dat ieder en alles wat buiten hun gemeenschap staat als vreemd en door hun eigengereidheid als minder goed, met een zeker wantrouwen wordt bejegend. Men heeft met het andere, het vreemde derhalve niet alleen niets van doen, maar men wil er ook niets mede te maken hebben. Zij hebben het hunne, wat van hen is en bij hen behoort, het andere behoort bij de anderen, niet bij hen.

Aldus is het te verklaren, dat de grens van de stam of het volk, tevens de grens van de cultuur is geworden en daarmede de grens van de godsdienst. Daarbuiten heerst een andere, een vreemde religie, waar men niets mede te maken heeft of te maken wil hebben, zelfs niet mâg hebben, wil men de eigen hogere wezens niet vertoornen. Omgekeerd zou het in hun ogen een heiligschennis zijn en gewis straf afroepen, wanneer anderen, vreemden, hun religie op de bij hen van ouds bekende en geëikte wijze zouden gaan nadoen. Daaraan zou trouwens ook geen andere primitieve nabuurstam ooit denken, want ook deze bezitten hun eigen godsdienst, waarover zij juist zo exclusief denken.

Derhalve is het heel goed te begrijpen, dat een Beloenees van Centraal-Timor, ofschoon hij theoretisch aanneemt, dat God alle mensen heeft gemaakt, mij antwoordde, toen ik hem vroeg of de Dawanmensen (een naburige stam) ook Maromak (God) vereerden, dit ontkende en mij antwoordde: „Die hebben hun eigen Maromak". En iemand, die omgang had gehad met deze Dawanmensen voegde er aan toe, dat die daar Oesi Neno heette.

Hun overige geesten, die een zeer particuliere werkkring bezitten, zoals de aardgeesten, bosgeesten, brongeesten, berg- of rotsgeesten zijn uit de aard der opvatting eigen aan de streek en aan de mensen, die deze streek de hunne noemen, en het is zeer de vraag, of deze geesten wel vreemdelingen zouden helpen, ook al brengen zij eerst aan hen een offer.

De reden hiervan bij deze geïsoleerde en eigengereide gemeenschappen is wederom, dat deze vreemden niets hier bij hen te maken hebben. Uit de aard der zaak zorgen voorts de voorouders, vaak de machtigsten en meest gevreesden in de religie, alleen voor hun eigen nazaten en staan daarom reeds onvriendelijk en afkerig tegenover iederen vreemde

Alleen de magische practijken verheugen zich in een ruimer opvatting en deze worden dan ook eerder overgenomen. Zo is derhalve de religie vanwege haar objecten in primitieve maatschappijen geen universele, maar een particuliere, een stamaangelegenheid. Men komt daarom ook vanzelf, door geboorte, tot deze religie te behoren. Met dit aangeboren lid zijn van een gemeenschap is vanzelf gegeven, dat men, zoals alle gewoonten en gebruiken, ook haar religie bezit. En niemand twijfelt aan de juistheid lezer religie, of het moest onder vreemde invloed van buiten zijn. Daarom treft men ook nooit in de stam naast religieuze areligieuze mensen aan. Zij bezitten alle dezelfde religie, nl. die van hun stam, waarin ze geboren en getogen zijn.

Vele van deze trekken bezitten of bezaten ook nog de godsdiensten der zogenaamde hoogculturen, zoals die der Romeinen, Grieken, Babyloniërs, Egyptenaren, Hindoes, Shintoïsten, Inka's enz. Hier is natuurlijk de horizont en daarmede de opvatting over het arbeidsveld van hun bovenaardse wezens wijder, omdat de dragers dezer culturen tot een volk zijn uitgegroeid. Wijl tevens hun abstractievermogen beter ontwikkeld is, beheren sommige hogere wezens, gemeenlijk Goden genoemd, niet meer een bepaald gebied, zoals in primitieve religies, maar een bepaalde categorie van bezigheden, die het gehele gebied, waarover het volk met zijn culturen zich verspreid heeft, bestrijken, zoals de krijg, de liefde, de rechtvaardigheid, de vruchtbaarheid, de voorspoed enz.

Daarnaast treffen wij evenwel ook nog locaal georiënteerde geesten aan. Al bezitten deze hogere culturen gemeenlijk een duidelijkeropvatting van een scheppergod, die álles gemaakt heeft, toch dulden zij meestal ook nog niet, dat vreemde volken, vooral overwonnen, hun hoogste wezen of andere goden gingen vereren. Hoe scherp zagen hierop de Romeinen toe, waar evenwel weer tegenover staat, dat de Babyloniërs hun goden soms aan Israël opdrongen, zoals wij uit de Bijbel weten. Bij een eigenlijke vermenging van volken met een hoogcultuur, waar derhalve niet een heerserslaag van het ene over het andere volk blijft gehandhaafd, werden soms de goden van het ene volk daemonen of kwaadwillige geesten bij het andere, en omgekeerd.

Zo is algemeen bekend, hoe door onderlinge cultuurinvloed van Noordelijk Voor-Indië met Perzië, de Indische dewa's in Perzië tot daemonen degradeerden, terwijl de Perzische ahoera's de daemonische asoera's in Indië werden. Bij een vermenging van primitieve stammen, doet zich soms eenzelfde verschijnsel voor.

Bij de Semang-pigmeeën van Malakka heet het hoogste Wezen Karei. Van het Noord-Westen uit is hier het hoogste Wezen Ta Pedn binnengdrongen. Deze wordt nu de jongste broer, d.i. de gelijke maar iets lager, bij de Semang. Soms kan men een klakkeloos naast elkaar van verschillende hoogste wezens aantreffen, soms ook dusdanig vermengd, dat verschillende eigenschappen, die deze wezens in de afzonderlijke culturen bezaten, na de vermenging, gezamenlijk aan één wezen worden toegekend.

Het particularisme blijft derhalve ook bij hoogculturen nog sterk nawerken en van een universelen God of universele goden en geesten kan men dan ook niet spreken. Geheel hetzelfde is gebleven, en hier treedt het particuarisme bij hoogculturen wel het sterkste naar voren, dat men slechts door geboorte tot de religie behoort en zich niet door keuze daartoe kan of mag bekennen.

Daarom bezat ook in deze hogere religie nog ieder volksgenoot vanzelf deze zijn goden en wel in exclusieve zin, zoals bij primitieve culturen. Want de goden van een ander volk waren immers iemands goden niet. Om deze reden kon men dan ook de eerste christenen atheïsten, lieden zonder goden noemen, want zij hadden hun eigen goden verlaten en daar de andere, vreemde goden niet van hen waren, geraakten zij zonder goden en waren zij atheïsten niettegenstaande zij zich tot den Christelijken God bekenden, die evenwel volgens de heersende opvatting, hun God niet kon zijn.

(Wordt vervolgd).

Indrukken uit de West.

door

MR. G. C. J. D. KROPMAN,

Voorzitter van de Parlementaire Commissie voor Suriname en de Nederlandse Antillen.

V en VI.

De Parlementaire Commissie heeft niet alleen vertegenwoordigers van belangrijke Surinaamse organisaties ontvangen, ze heeft ook bezoeken gebracht aan verschillende autoriteiten, onder meer aan de geestelijke leiders der Surinaamse bevolking, de bisschop en de predikanten. Deze zijn in dit gebiedsdeel evenzeer steunpunten van het Nederlands beschavingsleven, hetgeen naar mij voorkomt, door Nederland niet steeds op de juiste waarde wordt geschat.

Wat de katholieke gemeenschap in Suriname betreft, zij telt ongeveer 30.000 zielen. Haar centrum is uiteraard de kathedraal — een elegant, houten kerkgebouw met twee spitse torens en er voor een ruim plein. Tegenover de kathedraal wonen de paters Redemptoristen, die, naar men weet, in Suriname de zielzorg uitoefenen.

Missie.

Naast de kathedraal bevindt zich de vlechtschool, waar onder leiding van de eerwaarde Zusters een groot aantal meisjes uit Paramaribo onderricht krijgen in het eerzame handwerk van het vlechten van hoeden, boodschappentassen, sigarenkokers, theeverwarmers en dergelijke. Ik kreeg de indruk, dat deze school, welke haar producten verkoopt, indien de scheepsgelegenheden maar wat talrijker waren.

De kathedraal, waar de grote missionaris Pater Donders begraven ligt, is van binnen en buiten een gebouw van Nederlandse bouwtrant uit de vorige eeuw.

Wie de talrijke kleurlingen, onder wie opvallend veel jongeren, ziet bidden en dan zijn blik laat gaan naar de heiligenbeelden, die allemaal de conventioneel-levenloze houding en gelaatsuitdrukking hebben, welke ons maar al te goed bekend zijn uit onze eigen kerken, vraagt zich af, of de Creoolse bevolking zich in zulk een „Nederlandse" kerk thuis kan voelen. Ik stel de vraag in alle bescheidenheid, want ik ben slechts een leek.

De Creolen hebben een geheel eigen zieleleven, een geheel eigen voorstellingsvermogen, dat afwijkt van die der West-Europeanen. Nu weet ik natuurlijk heel goed, dat de ornamentiek in een kerk niet het allerbelangrijkste is, maar toch zou ik wel eens willen weten of een aanpassing daarvan aan het Creoolse sentiment mogelijk is. Die aanpassing is er in deze kathedraal in ieder geval niet. Men zou zelfs kunnen zeggen integendeel! Want alle heiligenbeelden geven de schijn van de superioriteit van het blanke ras. In zoverre was het gelukkig, dat de beelden niet bijzonder indrukwekkend waren. Het is wel overbodig op te merken, dat dit alles niet in het minst mijn bewondering heeft verminderd voor het prachtige werk der paters Redemptoristen en der Eerwaarde Zusters in Suriname.

Die bewondering steeg tot diepe eerbied toen wij de missiepost Tamarin bezochten, tijdens een reis naar de bauxiet-onderneming op Moengo.

's Morgens om 7 uur begon de excursie, waaraan ook de Gouverneur deelnam. We werden naar de overzijde van de Suriname-rivier gebracht en vandaar reden we, geleid door de Districts-Commissaris, de heer May, langs de woningen der Hindostani en daarna langs die der Javanen naar een Javaanse nederzetting Tamanredjo, waar ons gezelschap een ontmoeting had met de dorpshoofden.

Vervolgens ging de tocht naar het district Alkmaar, waar wij opgewacht werden door de kinderen van een Hindostaanse kostschool: rechts van de weg de jongens, links van de weg de meisjes — leuke, geestige snoetjes — ze hadden vlaggetjes bij zich en toen we waren uitgestapt zongen ze in uitstekend Nederlands een tweestemmig „Wilhelmus van Nassouwe". De Gouverneur dankte met enkele hartelijke woorden en daarna begaven we ons aan boord van diens jacht.

De rivier op.

De tocht over de Commewijne en de Cottica naar Moengo, die tien uren zou duren, begon.

En nu zou ik wel litterator willen zijn om u deze tocht te beschrijven! Wij voeren in het midden van de brede rivier, die aan beide zijden omzoomd is door oerwouden. De zon straalt aan de blauwe hemel, in de natuur is het doodstil, men hoort alleen het kabbelen van het water. Maar af en toe ziet u papagaaien uit de bomen wegvliegen; rode, blauwe en gele vogels vliegen over het water, witte en blauwe reigers staan hier en daar aan de moerassige wallekant, een aap trekt zich in een hoge boom op, van tak tot tak. Urenlang varen we vreder, dan komen we langs de dorpen van de bosnegers.

We zien hoe de bewoners uit hun lichte, open hutten, die afgedekt zijn met gedroogde bladeren, in allerijl over het erf hollen om ons vanaf de waterkant te begroeten, meestal jonge kinderen, wier diepzwarte lichaampjes afsteken tegen de groene achtergrond van het oerwoud.

We komen de missie-post Tamarin voorbij, met de houtzagerij, de jonge Bosnegers en Bosnegerinnen staan aan de waterkant opgesteld, de vlag wappert aan de vlaggestok, we zien een paar Redemptoristen en Eerwaarde Zusters, die ons toewuiven: als we van Moengo terugkomen zullen we hier een bezoek brengen.

We varen verder urenlang, en passeren herhaaldelijk een Bosnegerdorp en af en toe een Indiaanse nederzetting. De zon staat ergens achter het oerwoud, op het water is het fris geworden, de kleur der bomen is getemperd, de schemering begint.

Wij varen onhoorbaar verder, voorzichtig, want af en toe ligt in het water een zware boomstronk, waarteren wij averij zouden kunnen belopen. Nu en dan ontmoeten we een eenzame neger in een korjaal, dat is een uitgeholde boomstam. Hij pagaait rustig en regelmatig. Af en toe komt er een voorbij met zijn vrouw en 'n paar kinderen, die vriendelijk wuiven.

Het wordt langzamerhand donker op de rivier, wij varen zeer langzaam, en nog telkens zien we in het licht van onze schijnwerpers een eenzame korjaal ons voorbijvaren......

Het was al ver op de avond toen wij op Moengo landden. Groter tegenstelling dan de prachtige oer-natuur en de wel zeer primitieve negerdorpen met het hel-verlichte moderne Moengo en zijn welverzorgde woningen der employés is niet denkbaar. Alvorens iets te zeggen omtrent deze belangrijkste bauxiet-onderneming wil ik — nu we toch kennis gemaakt hebben met de bossen van Suriname — een en ander vertellen over de vooruitzichten van het houtbedrijf in Suriname.

Een bespreking van ons bezoek aan de missie-post Tamarin zal ik dus tot de volgende keer uitstellen, hetgeen des te beter kan omdat ik dan meteen ons bezoek aan het negerdorp Moengo Tappoe zal beschrijven.

Houtprobleem.

Driekwart van de oppervlakte van Suriname, dat ongeveer vijfmaal zo groot is als Nederland, is bedekt met bossen. Maar...... alle hout is geen timmerhout en het staat wel vast, dat een gedeelte van dit hout onbruikbaar is. Doch welk gedeelte? Twintig of tachtig procent? Men weet het niet precies.

Want de Surinaamse wouden zijn niet dóór-geëxploreerd. In deze wouden bevinden zich waarschijnlijk heel wat swampen en savonnah's, open terreinen, welke vaak moerassig zijn. Maar hoe dit zijn: verschillende Nederlandse houthandels tonen bijzondere belangstelling in het Surinaamse hout: de namen Bruynzeel van Zaandam, Picus van Eindhoven en William Pont van Zaandam — om van anderen niet te spreken — zijn in Paramaribo niet onbekend. Als de berichten juist zijn, dan zou aan de N.V. Bruynzeel reeds een concessie verleend zijn van 500.000 ha. en aan de combinatie Picus—Pont een van 266.000 ha., welke beide concessies nog, onder bepaalde voorwaarden, uitgebreid zullen worden. Voorts bestaan er vergevorderde plannen tot het oprichten van triplex-fabrieken en houtzagerijen. De mechanisatie zal hierbij, en bij de houtkap van grote betekenis zijn, men zal met Amerikaanse machines kunnen aanleggen, de bomen van het bruikbare hout zullen in vlotten naar Paramaribo worden gespeeld en daar verwerkt worden.

Een van de moeilijke vragen is evenwel of het vervoer naar Europa niet te duur zal worden, zodat concurrentie mogelijk is.

Mocht dit wel het geval zijn, dan zou de exploitatie van de Surinaamse wouden van enorme betekenis kunnen wezen, zowel voor Suriname als voor ons land, dat dit hout voor allerlei doeleinden — en niet alleen voor de woningbouw — zal kunnen gebruiken. Een interessante vraag is: wat gebeurt er nu met de Bosnegers, die tot dusver hun bestaan vonden in de houtkap en het transport.

Wanneer op grote schaal wordt overgegaan tot mechanisatie, dan komen zij in het gedrang. Er zijn er ongeveer 20.000. Het is één van de vele en belangrijke problemen waarmee de Staten van Suriname zich zullen moeten bezig houden, zodra dit gebiedsdeel zijn autonomie zal verkrijgen; een probleem dat echter ook Nederland niet onverschillig mag laten.

(De Linie).

Moengo ligt aan de rivier Cottica en is de hoofdzetel van de Surinaamse Bauxiet-maatschappij. Zowel aan de Cottica als aan de Surinamerivier worden bauxiet-lagen aangetroffen en het is lang niet uitgesloten, dat nog elders in Suriname de bodem rijk is aan bauxiet. Niet uitgesloten, want nog steeds is Suriname noch op geologisch, noch op botanisch, noch op dierkundig gebied voldoende onderzocht.

Sedert 1 Januari 1943 bestaat er een mijnbouwkundige dienst, welke echter niet volledig bezet is. Bauxiet is een mineraal, waarvan aluminium gemaakt wordt, en het behoeft geen betoog, dat aluminium gedurende de oorlog voor de fabricatie van allerlei oorlogstuig en na de oorlog vooral voor de auto-industrie en de luchtvaart van de grootste betekenis is.

Amerika benutte de kans

Het ongeluk wilde, dat het Nederlandse kapitaal in de bauxiet-ontginning geen belang stelde. De Amerikanen waren vóór en daarmee ging een prachtkans voor Suriname om te profiteren van haar eigen bodemschatten verloren.

Niet alleen het Nederlandse kapitaal is te deze — tot zijn eigen schade — in gebreke gebleven, ook de Nederlandse regering uit die tijd — 1915 — gaat niet vrij uit.

Immers, toen het er op aankwam de voorwaarden vast te stellen, waaronder concessie zou worden verleend, heeft men, ondanks de adviezen van Suriname belachelijk-voordelige voorwaarden gesteld, welke nog zestig jaren gelden!

Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat Suriname geen voordelen trekt uit de bauxiet-ontginning; zowel aan concessie-rechten als aan retributies worden beduidende sommen geïncasseerd, maar de grote winsten gaan naar Amerika.

Het bedrijf bloeit — ook in Paranam is een onderneming van dezelfde maatschappij gevestigd, verder werkt er de Bilitonmaatschappij en tenslotte is een concern-Kayser doende om te exploreren en waarschijnlijk een bauxiet-onderneming te vestigen.

Kayser is de man van de bekende Liberty-schepen, die een grote rol gespeeld hebben in de laatste oorlog en voor wie dus geen transportmoeilijkheden bestaan. De bauxiet-ontginning is voor Suriname een uiterst belangrijke welvaartsbron: zij geeft werk aan tal van Creolen. Vólgens Mr. Buiskool zijn er in 1946 maanden geweest, waarin tussen de 20 en 30 schepen bauxiet in Suriname kwamen halen; het vervoer bedraagt soms 100.000 ton per maand.

Na Moengo brachten we een bezoek aan Albina, gelegen aan de Marowijnerivier, een bekoorlijk stadje, dat ook wel „La Coquette" genoemd wordt, waar onze Commissie ontvangen werd door de ingenieurs van het Kayserconcern. Het is te begrijpen, dat van onze besprekken, zowel op Moengo en op Albino, bauxiet het eerste en het laatste woord was!

De gouverneur, Mr. Brons, is omtrent de verdere ontwikkeling van deze ontginning zeer optimistisch: de export is in de laatste tijd met 20% gestegen.

Triest bosnegerfeest.

Na het bezoek aan deze bauxiet-onderneming heeft de Commissie een nederzetting van bosnegers bezocht, Mongoe Tappoe.

Het was voor deze gelegenheid feest in de nederzetting: vóór de erepoort stond ons de kapitein of granman op te wachten, de rustbewaarder, die zich in een officieel costuum had gestoken: een lange zwarte slip-jas, een sjerp en een hoge hoed — dat was ongeveer alles wat hij droeg.

Na een korte toespraak leidde hij ons het erf op: een zeer oude negerdame begon een eentonig lied te zingen, de vrouwelijke en mannelijke jeugd sprong en liep om ons heen, en voorde in het midden van het grote erf enige niet zeer sierlijke dansen uit. Wij wandelden langs de donkere negerhutten waarvóór jonge en oudere moeders met haar kinderen zaten te spelen — af en toe merkten we wel, dat het bijgeloof hier nog niet bepaald verdwenen was.

Het geheel maakte een trieste indruk, ondanks de stralende zon en de vrolijkheid en beweeglijkheid der bewoners.

De houtkapmoeilijkheden.

Deze bosnegers zijn de nakomelingen van de negers en negerinnen, die in vroeger tijd van de plantages, waar ze als slaven werden gehouden, zijn weggevlucht, de bossen in.

Hun geschiedenis is zeer interessant en — als men wil — romantisch, maar daar kunnen we hier natuurlijk niet op ingaan. Zij leven tegenwoordig van de houtkap, een bedrijf, dat volgens deskundigen niet bevorderlijk is voor de houtopstand, omdat de houtkap op zeer onoordeelkundige wijze geschiedt.

Indien ooit de Surinaamse bossen geëxploiteerd zullen worden dan zal er waarschijnlijk een moeilijk probleem ontstaan. De bosnegers immers beroepen er zich op dat zij van gouvernementswege het recht van vrije houtkap hebben gekregen en dat dit de voornaamst bron van hun bestaan vormt.

Men heeft mij er onlangs op gewezen, dat, indien de bosexploitatie mechanisch zou geschieden, deze bosnegers wel weer werk zouden krijgen, maar ik betwijfel of zij vóor dit technische werk geschikt zijn. Hier wreekt zich het gemis aan belangstelling van de achtereenvolgende regeringen voor dit bevolkingsdeel.

Men heeft de bosnegers in bijna alle opzichten hun gang laten gaan, men vond ze wel interessant, maar beschavingswerk heeft men niet ter hand genomen. Dit liet men over aan de missie en de zending. Ongetwijfeld doen deze prachtig werk. De Commissie bezocht de missiepost van de paters Redemptoristen op Tamarin.

Missiewerk.

De Nederlandse vlag wapperde lustig en de jonge bosnegers en negerinnen ontvingen ons met schone liederen en we maakten kennis met de paters en de eerwaarde zusters. De jongens werkten in een goed-ingerichte houtzagerij, de meisjes doen allerlei werkzaamheden in hun internaat. Diepe bewondering hebben wij voor de arbeid der missionarissen. Maar dat mag ons niet weerhouden de vraag te stellen of dit beschavingswerk duurzame resultaten oplevert. De meisjes zijn in dit binnenland vroeg huwbaar en het duurt niet zo heel lang of zij verlaten het internaat en gaan weer naar hun negerdorp terug.

Op mijn vraag aan een der paters, hoe het dan verder ging, kreeg ik geen optimistisch antwoord. Ik begreep het, — ik had trouwens enkele uren tevoren het negerdorp bezocht...... Maar Gods molen maalt langzaam. Overigens geloof ik, dat de Overheid zich wel iets meer mag gelegen laten liggen aan deze negerdorpen. Het leven daar is zéér interessant en zéér bezienswaardig, maar tenslotte is het zéér onbeschaafd.

Wij brachten nog een bezoek aan het schooltje in Mongoe Tappoe. In ons rapport staat het volgende oordeel: Het was de commissie niet mogelijk enige beschavende invloed van deze school op de kinderen of de omgeving te constateren......!

Ondergeteekende deelt hierdoor mede, dat het stoffelijk overschot van zijn geliefde moeder

Delicia Yohai

op Donderdag, 26 Juni a.s. na aankomst van het m.s. „Santa Rosa" zal worden overgebracht naar de Synagoge aan de Colombustraat, waar een korte plechtigheid zal plaats vinden.

Hierna zal de teraardebestelling geschieden op de begraafplaats van de Portugeesch-Israelitische Gemeente aan de Berg Altena

Mr. I. de C. Yohai

E. G. ZIJLSTRA
EN
M. D. MARTIJN

geven hierbij kennis aan vrienden en kennissen van hun voorgenomen huwelijk, waarvan de voltrekking zal plaats hebben op 26 Juni a.s. in de St. Bernardus Kerk te Bonaire om 6 30 n.m.

Adres: Antriol 522a

Den 30-sten Juni a.s. hopen onze geliefde ouders
de Heer en Mevr. L. C. KWARTSZ-KUIPERI
hun gouden bruiloft te vieren.
Dat het den Heere moge behagen hen nog een lange reeks van jaren te sparen is de wensch van hun dankbare kinderen.

Fam. F. J. Q. Kwartsz-Oduber.
Hilary B. Kwartsz.
Fam L. C. Kwartsz-Sprujt.
Fam. J. R. Quast-Kwartsz.
Fam. B. D. Fowler-Kwartsz.
Fam. A. H. van As-Kwartsz.

Receptie: 20.00 uur — Bushiribanaweg. Aruba.

Radio Nederland

Wereld omroep P.C.J. Program

Donderdag, 26 Juni.

5 uur: Engelse Berichten.
10.30 uur: Engelse Berichten.
13.30 uur: Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten in Indië.
14 uur: Oosterse Uitzending.
1. Nieuws.
2. Voor de Vrouw.
14.30 uur: Opening en Programma-overzicht.
14.32: Cor de Groot speelt werken van Chopin (c.o.).
1. Berceuse
2. Polonaise fantasie.
3. Valse brillante in As.
15.01 uur: Nederlands- en Indisch Nieuws.
L. Aletrino: Burgemeester d'Ailly van Amsterdam.
15.29: Operette-Programma: Melodieën uit Operette's van Fraus Lehar (c.e.).
15.59 uur: Internationaal Nieuws en Persoverzicht.
16.14 uur: Programma van morgen.
16.15: Avondwijding — Pater Leopold Verhagen O.E.S.A.
16.26 uur: Nederlands Nieuws in het kort, Sluiting en Wilhelmus.
16.30 uur: Einde Uitzending.
19 uur: Engelse Berichten.

EUROPA EN AFRIKA
alleen in de andere volgorde.
20 uur: Opening en Programma-overzicht.
Nederlands- en Indisch Nieuws
L. Aletrino: Burgemeester d'Ailly van Amsterdam.
20.30 uur Operette Programma.
21 uur: Internationaal Nieuws en Persoverzicht.
21.15: Cor de Groot speelt werken van Chopin.
21.44 uur: Programma van morgen.
21.45: Avondwijding — Pater Leopold Verhagen O.E.S.A.
21.56 uur: Nederlands Nieuws in het kort, Sluiting en Wilhelmus.
22 uur: Einde Uitzending.
23.30 uur: Engelse Berichten.

VOOR DE WEST.
Zie voor volgorde Programma onderdelen Europa en Afrika.
2.05 — 2.20: Caraïbisch Persoverzicht.

Maleis als Indonesische eenheidstaal.

door

J. W. M. BAKKER S.J.

Voor de uitbreiding van het H. Geloof onder de vreemde volken is voor de missionaris de bestudering van inheemse talen een zware last, doch een gebiedende plicht. De heden zo zeer op de voorgrond tredende positie van het Maleis in Oost-Indië mag dus niet aan onze belangstelling ontgaan. Om een inzicht te geven in de omvang van de toenemende Maleise taal-overheersing over de andere Indonesische talen, stel ik mij voor althans enige opheldering te kunnen verschaffen over een onderwerp, dat zo vele ingewikkelde problemen opwerpt.

In de oude Indische geschiedenis met zijn periodieke opeenvolging van gigantische eenheidsrijken en versplintering in miniatuurstaatjes, treedt bij iedere wisseling van staatkundige situatie een zodanige verandering op in schrif, taal en literatuur, dat de taal-studie de belangrijkste wegwijzer is geworden tot de kennis van het politiek verleden dier oude volken. En wat het verleden biedt, herhaalt zich thans.

De philologen, die de taal als een natuurobject beschouwen, dat zich ontwikkelt volgens exacte, inhaerente wetten, staan in verbazing over de gebeurtenis die thans in Indonesië plaats grijpt. Hoe daar de „Semangat baroe", de nieuwe geest, tegen de natuur ingaat, en hoe wat een eeuwenlange taal-evolutie nauwelijks bereikt, hier wordt bereikt op korte termijn door revolutie. Terwijl nl. tot voor kort in het rijk der duizend eilanden en volken ieder volk en iedere stam zijn eigen taal sprak, dringen nu allen, als in een averechts Babylon, rondom de wordende eenheid der nieuwe Indonesische taal, die de sterke bondgenoot is in het verwezenlijken van de idealen der jonge republiek.

Vóór de oorlog werd er behaaglijk gesproken en geschreven over Indië's talenweelde, waarmee men het verschijnsel aanduidde, dat er in „ons" Indië op een bevolking van 60 à 70 millioen meer dan 280 verschillende inheemse talen werden gesproken. Deze talen werden schriftelijk vastgelegd, bestudeerd, volgens aantal sprekers geclassificeerd, en 35 van deze talen genoten het voorrecht door een uitgebreide staf van taal-ambtenaren geschikt bevonden te worden voor onderwijs. De regering besteedde enorme sommen om in deze 35 talen schoolboeken te drukken en onderwijs te doen „genieten". En aldus werd een belangrijk deel van de „verheven koloniaal-paedagogische roeping" van het voormalig Koninklijk Nederlands-Indisch Bestuur ten uitvoer gebracht: ieder volk volgens de lijnen van eigen aard en cultuur te ontwikkelen en te emanciperen. Toen kwam de Japanse bezetting... de keizerlijke regering vond dat hun medeAziaten wel zeer misdeeld waren door een zo principiële taalpolitiek waarin zij niets anders kon zien dan een afschuwelijke belichaming van het koloniale „divide et impera". Voor de meerdere welvaart van Groot Z.O.-Azië bleek de menigte van zelfstandige talen helemaal geen weelde. Nippon zou van de bonte wemeling van kunstmatig gescheiden volken één Indones.sch volk maken, hun vroeger ras indachtig, en de spraakverwarring beëindigen door het decreteren van een nieuwe eenheidstaal: het Indonesisch. Terwijl 30 millioen Indonesiërs Javaans spreken (42%), 9 millioen Soendaas, en het Maleis de moedertaal is van slechts 3 millioen (6%), werd toch het Maleis tot nationale eenheidstaal verheven, en dit beslu.t is door de Indonesische republikeinen gretig overgenomen, en reeds in verre staat van verwezenlijking. Hier dringt zich een vraag naar voren over de verhouding van het Maleis tot de andere Indonesische talen.

Indonesisch.

De Westerse Oriëntalisten verstaan onder de term „Indonesisch" de hypothetische oertaal, die gesproken moest zijn door een Mongolide, agrarische bevolking van megalithische cultuur, die in 3000 voor onze jaartelling het Aziatisch continent verliet en de tweede reeks immigranten vormde in de Archipel. Het bestaan dezer taal werd aangetoond door H. Kern (1890), de verwantschap er van met de talen van Z.O.-Azië door W. Schmidt S.V.D. Dit Indonesisch is een hoofdgroepering, die met het Mela- en Poly-nesisch de Austronesische taalfamilie uitmaakt, die tot in zijn fundament verschilt van de Indogermaanse taalfamilie, die een 50 jaren tevoren door Bopp was ontdekt. Kenmerken zijn: tweelettergrepige stamwoorden, concrete woordenschat, parataxe afwezigheid van flexie, infixie, enz. Bij de verspreiding dezer Indonesiërs over de Archipel differentieerde zich deze taal regelmatig, totdat een nieuwe volksverhuizing de autochthone bevolking het binnenland indreef of uitroeide. Dit gebeurde toen rond 300 v. Christus een zeevarend en handeldrijvend volk van bronscultuur, uit Achter-Indië afkomstig, de kusten bezette. Men onderscheidt de volken dezer beide archaïsche invasies in Indonesiërs of Proto-Maleiers (Dajaks op Borneo, Bataks op Sumatra, Toradja's op Celebes e.a.) en deutero-Maleiers (Javanen, Baliërs, Menadonezen, Madoerezen, Soendanezen). De Indonesiërs hebben hun nederzettingen en taalgebied ver buiten de grenzen van het huidige Indonesië, van Madagascar over Indië tot aan Formosa, Philippijnen en Nieuw-Zeeland. De Papoea's (Negroïden) vallen er buiten.

Maleis.

Maleiers in engere zin noemt men de historische bewoners van Malakka, W.-Sumatra, en de Riouw-Lingga-Archipel, waar de oer-Indonesische taal het meest oorspronkelijk is bewaard gebleven, ook nog zijn naam in ere is: Malakka = Malaya = Maleis. Deze Maleiers kennen we als een, anthropologisch gesproken, deutero-maleis volk, dat, sedert 700 aan beide zijden van straat Malakka woonachtig, de handel en zeevaart van de gehele Archipel beheerste. Van deze poort uit verspreidde zich hun Maleise taal als inter-insulaire handelsen verkeerstaal over al de havensteden. Ze werd ook door Perzische en Hindoestaanse kooplui gebruikt, en waar de benodigde woorden ontbraken, verrijkt met Tamil, en Sanskriet-termen. Blijkens de gegevens van de vergelijkende literatuurstudie zijn ook langs deze weg vele Maleise mythen en legenden bij andere volken bekend geraakt. De oorspronkelijke eenheid der Indonesische godsdienstige begrippen werd hierdoor verstrekt: de animistische levenshouding wordt uitgedrukt in oude Maleise woorden.

In later tijden is deze Maleise taal ook tot driemaal toe het voertuig geweest van vreemde invloeden.

Vooreerst van religieuze invloeden door de Islamverspreiding, die zich bediende van een met Arabische woorden en Arabische leenwoorden verzadigd Maleis. Het Maleis handhaafde zich eeuwen lang in de positie van didactische voertaal der Javaanse Mahomedanen. In het Arabisch is „Djawah" Maleier. Maleis werd sedertdien in Arabische karakters geschreven.

Enige eeuwen later bracht het contact met Portugese kooplvaarders het Maleis dieper de Archipel in: vele Portugese en later ook Spaanse woorden, die over het algemeen phonetisch veel dichter bij het Maleis staan dan de Arabische woorden, werden dagelijkse omgangstaal.

Tenslotte bracht de politieke invloed der Nederlanders het Maleis via tolken en contracten het binnenland in, en werd op de duur bestuurstaal. Vanzelfsprekend dat sinds eeuwen een Hollandse invloed op structuur en woordenschat van het Maleis werkzaam is, culminerend in het gecreol.seerde pasar-Maleis.

De overal doordringende R.K. Missie bediende zich bij haar werkzaamheden steeds van de eigen lands-talen en versterkte tegenover de Maleise invasie de betekenis der heemtaal.

Door religieuze invloed, zowel van inheemse als uitheemse godsdienst, door mercantiele invloeden, door politieke invloed ontstond aldus reeds in vorige eeuwen een conventioneel Maleis, dat

a. typisch-Maleise, en dus „moeilijke" structuren gaandeweg afwierp.

b. uitheemse woord- en structuurelementen in zich opnam, en

c. tengevolge hiervan zeer verviakte, in literaire productie afstierf, en zich door locale invloeden, hier meer in een Javaans, daar meer in een Lampongs enz. kleed vertoonde. Het classieke Maleis werd van literair-vruchtbare volkstaal verlaagd tot een dienst-idioom, zonder bezieling, zonder eenheid van spelling, zonder eenheid van tijd of taalgebied, kortom een dode taal. Maar juist als dode taal, zonder inwendige groei, bleef het de oorspronkelijke Indonesische taal het meest getrouw weergeven, en, ontdaan van zijn uitwendige beinvloeding, vertegenwoordigt het het proto-type van het Javaans, Balies, enz. dat zich na de afsplitsing (600-1000) steeds verder van de eenheidstaal verwijderde.

Indonesisch.

Bij het ontwaken van het nationalisme in N.O.-Indië werd het Maleis aanstonds de propagandataal voor de eenwording van alle onder Nederlands bewind staande eilanden en volken. Men wilde echter een verjongd, levenskrachtig Maleis, representant van de nieuwe geest. Men duidde bij gebrek aan beter dit nieuwe Maleis aan met de verwarrende benaming van Indonesisch. In de nationalistische terminologie heeft dus Indonesisch geen ethnologische of linguïstische begripsinhoud, maar is een embleem, een belijdenis van een politieke overtuiging.

In 1938 werd opgericht de „Poedjangga Baroe", een Maleis literair tijdschrift, dat volgens de woorden van Soetan Sjahrir de stoot moest geven tot een „nieuwe dynamische geest, tot vorming van de nieuwe cultuur, de cultuur der eenheid van Indonesië". Het gemoderniseerd Maleis heeft volgens deze beweging tot taak, om door verrijking van woordenschat, verhoogde dispositie van rationeel denken, rechtstreekse en effectieve gedachtenuiting, de vele volken uit de starre sfeer der eigen geïsoleerde taal- en gedachtencirkel te verlossen en zo bij te dragen tot de algehele bevrijding van het Indonesische volk. Eenheid van taal is onontbeerlijk voor het eenheidsbesef, waarvan de nationale revolutie de volken wil doordringen. Het is een machtig middel voor de aaneensluiting der Indonesiërs tegen imperialistische overheersing. De afzonderlijke leiders hebben verklaard, dat elk volk bereid is, omwille van deze eenheid, afstand te doen van eigen taal en mede te werken tot de bouw van de nieuwe taal. Het Indonesisch wordt door elke groep boven de volkstaal geplaatst. Met de grootste nauwkeurigheid worden reeds lang ingeburgerde Hollandse leenwoorden vermeden, plaatsnamen veranderd (Batavia in Djakarta enz.), reeksen van Indonesische doch ongebruikelijke woorden gevulgariseerd.

Is de unificatie van vele Indonesische talen en dialecten tot een standaardtaal in zijn geheel voor de missionering niet verwerpelijk, voor het Javaans gelden andere normen dan die der Republiek. Het gaat bij de uitbreiding der Kerk immers niet om een uitwendige organisatie, maar om de bekering van de ziel der volken, die dus psychologisch zo dicht mogelijk moet benaderd worden, wat niet anders kan dan in de vorm van de landstaal. De inheemse taal wordt door het Kerkelijk Recht voor de missie-seminaries verplichtend gesteld (Cod. Iur. Can. 1364,2). Een bindende uitspraak ten aanzien van deze quaestie zal voorlopig nog niet gegeven kunnen worden en zal afhangen van de toekomstige definitieve ontwikkeling van het Maleis. Het zal echter voor velen zijn groot nut hebben, om datgene wat de Republiek beoogt met de terzijdestelling van het Javaans, van meer nabij te observeren. Hier geldt naast het eenheidsstreven nog bovendien het motto: a new language — a new soul".

Javaans.

Op Java met een Javaans-sprekende bevolking van ruim 30 millioen zielen (65% der totale bevolking van Java) verschijnt er momenteel geen enkele Javaanse krant; geen Javaans boek wordt er gedrukt, de radio zendt slechts in Maleise taal uit, elke publieke verordening is in het Maleis. Van de derde klas af Sekolah Ra'jat (L.S.) over de middelbare S.M.T (Ams) en S.M.P. (mulo) tot op de universiteit (de Gadjah Mada) is het Maleis de voertaal. Het eeuwenoude Javaans met zijn schatten van cultuur en literatuur en volkswijsheid is door de Javanen zelf verwezen tot „bahasa daérah", dialect, en zal slechts beoefend worden „tot vervolmaking van de Indonesische taal" als de taal der historie en folklore. De Javaan, die zich niet bijvert voor deze vreemde taal, is een conservatief, een separatist, een „Nica-inlander".

Als men hoort van de hartstochtelijke strijd, die er om het behoud van eigen taal gevoerd is in België, Ierland, Transvaal en in zovele andere landen met minderheden, klinken deze plannen inderdaad onnatuurlijk. Onbestaanbaar zelfs als men zich herinnert, dat de Javanen uit het koloniale tijdperk steeds zelf hun eigen taal verdedigden, het Maleis verafschuwden (R. A. Kartini), in taalcongressen (Java-instituut), nationaal onderwijs (Taman-siswa) en tijdschriften (Niti Basa) een ijverzuchtige behoudzucht aan de dag legden voor hun eigen moedertaal.

Een moedertaal, erfenis van vele geslachten, die alleen geschikt is om de innerlijke geestesgesteldheid van een volk adequaat weer te geven, deze reflex van de volksaard, historie en godsdienst, kristallisatie van de grootheid en diepte der nationale verworvenheden, deze spiegel van eigen gestreden strijd en eigen bevochten zege, deze kostbare schat van ieder, die z'n vaderland lief heeft, wordt hier door het eigen volk volkomen èn vrijwillig afgeschreven. Een unicum in de annalen der taalhistorie! Wat veraadt dit anders dan een radicaal willen breken met het verleden, een onverzettelijk voornemen om iets nieuws te bouwen, dat volmaakter is dan wat eeuwen van literaire activiteit hebben gebouwd. Zo heftig blijkt de uitbarsting die de bevrijding bracht van drie eeuwen vreemde overheersing. Zelfs een Maleise nationalist als Abdullah Mohammad staat hierover verbaasd. Zeer instructief zijn dan ook de politieke en taal-psychologische pleitredenen, die de Javanen zelf naar voren brengen om deze exorbitante taalwisseling te apologieëren.

Vooreerst, ze willen afrekenen met de rangtalen. Het Ngoko-krama-verschijnsel, nl. dat voor iedere maatschappelijke rang een andere taalnuancering eist, en zo een scala van taalsoorten met moeilijk te hanteren gebruiksregels in het leven roept, moet opgeruimd worden. Deze taaltrappen zijn strenge adatvoorschriften geworden, in feite geregelmenteerd door de vleiende hovelingen van Sultan Agoeng (1613-1645), die een aparte paralleltaal uitdachten ter bevrediging van de praalzucht en trots van deze vorst... De ideologische achtergrond van de rangtaal echter is deels de animistische vrees voor de magische kracht van woorden en voorwerpen, versterkt nog door het Hindoese kastenstelsel, deels de autocratische sfeer van Javaanse vorsten en adel. Om beide redenen wordt deze taaldifferentiatie nu verfoeid. De ondoelmatige inslag van vrees en taboegeest is een rem voor de modernisering van Indonesië. En de strenge onderscheiding ter aanduiding van sociale klassen is strijdig met de democratische geest, die over Azië vaardig is geworden.

Vervolgens, het Javaans met zijn overvloed aan concrete en armoede aan abstracte woorden, met zijn ongeschiktheid tot doeltreffende uitdrukking van causaal finaal en relatief zinsverband, biedt niet het geschikte materiaal voor gedachtenontwikkeling. De structuur van het Indonesisch zou beter disponeren tot „dynamisch denken", d.w.z. zou het denken activeren, plooibaarder en ook abstracter maken. In dit motief ligt een zekere zelfmisleiding. Als een vooruitstrevend Javaan zijn verwesterde gedachtengang wil uitdrukken in zijn eigen taal, dan botst hij voortdurend met de gebiedende wetten van zijn eigen taalgevoel. Dit taalgevoel is bij hem persoonlijk onstaan uit een collectief, objectief uitgangspunt, dat gestandariseerd is in algemeen geldende wetten van grammatica en woordgebruik. Bij het gebruik van aangeleerd Maleis aanvaardt hij strijdigheid tussen zijn „inner speech" en een gegeven taalsysteem, waaraan hij zich conformeren moet. Terwijl hij zijn denk-resultaten verbificeert, schept hij een nieuwe taal, voert allerlei neologismen in, en supponeert voor traditionele vormen een nieuwe inhoud. De structuur van het Maleis is echter ook een primitieve, maar de beperking in expressie die deze primitiviteit oplegt, wordt geëlimineerd door afwezigheid van taalgevoel (Cf. het Scholastiek Latijn met het classieke). In wezen bedient hij zich dus van een ontwricht en hybridisch Maleis, dat voor de geboren Maleier barbaars in de oren klinkt. Vergelijken we hiermee ter verduidelijking, de pogingen van P. C. Hooft om het Nederlands taaleigen te forceren in de navolging van P. C. Tarcitus' stijl.

Een derde consideratie is nog subtieler. Men stelt zich voor de nauwe band tussen volksaard en zijn phonologische verwezenlijking opzettelijk te verbreken. De Javaanse volksaard heeft zich phonologisch verwezenlijkt in een vocalenstelsel, waarin doffe gesloten toonloze klanken overheersend zijn, en in een ingewikkeld consonantenstelsel. De accentuatie der vocalen sleept de woorden moeizaam voort, verslapt de expresie, draagt het stempel van indolentie. Hiertegenover biedt het krachtige Maleise intensiteits-accent en open heldere vocalensysteem, een frisse en energieke toon, geschikt voor de vooruitstrevende bruisende geest van de nieuwe tijd. Zij die meesterschap over dit Maleis bezitten, zoals bijv. Soekarno, boeien dan ook in hun reden elke toehoorder en dwingen tot navolging. Het Indonesische volkslied zweept Javanen op, ómdat het zo on-Javaans is.

Wanneer wij de groei van het Maleis als Indonesische eenheidstaal in zijn geheel overzien, dan kunnen we niet anders dan met spannende verwachting deze stroming gadeslaan.

Waren eerst de vooraanstaanden in Indonesië moreel gedwongen tot het aanleren van het moeilijke Nederlands, later zelfs physiek gedwongen tot het spreken van het vreemde Nippons om die schrale persoonlijke promoties te maken, die een koloniaal bewind nu eenmaal slechts toelaat, nu werpen zij zich vrijwillig op het massaal gebruik van een verwante taal, die veel lager eisen stelt aan hun gehoor en spraakorgaan, hun volksaard niet verstoort, en de kansen biedt voor de gezamenlijke promotie van geheel het volk. Als men van nabij de harstocht en het fanatisme heeft geobserveerd, waarmee de Indonesiërs hun idealen van nationale eenheid en nationale vrijheid bevechten, dan moet men concluderen, dat dit machtig wapen zal gehanteerd en bestendigd blijven als de permanente manifestatie van Indonesisch ontwakend patriotisme.